

PLATIT JE HRAČKA, KDYŽ VÍME, JAK NA TO!

Plán vyučovací hodiny (č. 7)

TÉMA VYUČOVACÍ HODINY:

Platit je hračka, když víme, jak na to!

VĚK ŽÁKŮ:

využití podle úrovně žáků (doporučení 6. až 8. třída)

ČASOVÁ DOTACE:

45 minut

POTŘEBNÉ MATERIÁLY:

do dvojice (skupiny) okopírovaný pracovní list, rozstříhaný obrázek platební karty do dvojice či skupiny.

CÍLE HODINY:

žáci se seznámí s tím, k čemu platební karty slouží, budou umět vyjmenovat a popsat vše, co je na platební kartě uvedeno, budou schopni popsat, jak fungují bankomaty a jak s nimi zacházet, prohloubí si znalost o tom, jak bezpečně platit a vybírat peníze pomocí platební karty, zamyslí se nad možnostmi zneužití platebních karet.

FORMY A METODY:

práce s celou třídou, práce ve dvojicích (skupinách).

KLÍČOVÁ SLOVA:

platební karta, držitel karty, datum platnosti karty, magnetický proužek - čip, PIN kód, podpis majitele karty, CVV/CVC kód, bankomat, výběr z bankomatu, debetní a kreditní karta.

Pracovní list pro žáky (č. 7)

ÚKOL Č. 1: JAKÝ OBRÁZEK SKRÝVAJÍ ROZSTŘÍHANÉ LÍSTEČKY?

ÚKOL Č. 2: POJMENUJTE A POPIŠTE VŠE, CO JE UVEDENO NA POSKLÁDANÉM OBRÁZKU:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

ÚKOL Č. 3: OČÍSLOUJTE BUBLINY TAK, JAK BY MĚLY JÍT SPRÁVNĚ ZA SEBOU, ABYCHOM SI MOHLI VYBRAT PENÍZE Z BANKOMATU:

Prohlídněte si bankomat, jestli není klávesnice špinavá nebo mastná!

Zvolte, zda chcete vytisknout potvrzení o výběru hotovosti!

Vezměte si z bankomatu peníze a potvrzení o výběru!

Zvolte částku, kterou chcete vybrat!

Zvolte výběr hotovosti!

Zvolte jazyk!

Vyndejte platební kartu!

Vsuňte platební kartu!

Rozhlédněte se kolem sebe, jestli nestojí někdo příliš blízko!

Pokud chcete vybrat jinou částku, zadejte Vámi požadovanou částku!

Zadejte PIN!

Dejte si peníze i kartu na bezpečné místo!

Metodické pokyny č. 7

(Platit je hračka, když víme, jak na to!)

UVÁDÍME POUZE MOŽNÝ POSTUP VYUČOVACÍ HODINY. VYUČUJÍCÍ MŮŽE VYUŽÍT PRACOVNÍ LIST PODLE SVÉHO UVÁŽENÍ. VYUČUJÍCÍ MŮŽE BĚHEM HODINY PRACOVAT I S DALŠÍMI KLÍČOVÝMI SLOVY ČI VYUŽÍT JEN NĚKTERÁ CVIČENÍ Z PRACOVNÍHO LISTU.

Učitel v minulé hodině seznámil žáky s pěti způsoby plateb. V této hodině se zaměří více na operace pomocí platební karty. Jednou z možností, jak platit například v obchodě je: použít platební kartu. Tuto možnost žáci určitě znají, ale při následující aktivitě se podrobněji seznámí s kartou jako takovou, s údaji na ní uvedenými a s jejich důležitostmi.

Učitel rozdá do dvojice (skupiny) rozstříhaný obrázek platební karty. Žáci musí zjistit, jaký obrázek jim vyjde, když lístečky správně poskládají. Poté vypíší, co vše je uvedeno na platební kartě (složený obrázek) a jaký je význam uvedených údajů.

Údaje uvedené na platební kartě:

JMÉNO – ukazuje, kdo je držitelem karty.

PLATNÁ OD/DO – ukazuje, od/do kdy lze touto kartou platit.

JMÉNO KARETNÍ ASOCIACE – karty se vydávají pod hlavičkou karetních asociací. U nás je to například Visa, MasterCard, American Express a Diners Club.

MAGNETICKÝ PROUŽEK – nosič dat, ve kterém jsou nahraná data (kdo je majitel karty, jaký je PIN atd.). Bývá černý nebo stříbrný.

ČIP – plní stejnou funkci jako magnetický proužek, je lépe zabezpečen proti zneužití a je výrobně dražší (není na všech kartách).

PODPIS MAJITELE – slouží k tomu, aby obsluha mohla zjistit, zda účet podepsal opravdový majitel karty. Podpis toho, kdo platí, se musí shodovat s podpisem na kartě.

CVV/CVC KÓD – kód, který se používá především při platbách po internetu jako další kontrola, zda ten, kdo platí, má opravdu v ruce kartu a ne jen kopii její přední strany.

Poté co žáci společně s učitelem zkontrolují, zda karty složili správně, učitel se podrobněji zaměří na platební kartu a bankomaty. Učitel se zeptá žáků, zda už někdy vybírali z automatu nebo zda alespoň přibližně vědí, jak fungují bankomaty.

Žáci si ve dvojicích vyplní úkol č. 3 a následně společně s učitelem zkontrolují.

Správné pořadí vět:

VÝBĚR HOTOVOSTI Z BANKOMATU:

1. *Rozhlédněte se kolem sebe, jestli nestojí někdo příliš blízko.*
2. *Prohlédněte si bankomat, jestli není klávesnice špinavá nebo mastná.*
3. *Vsuňte platební kartu.*
4. *Zvolte jazyk.*
5. *Zadejte PIN.*
6. *Zvolte výběr hotovosti.*
7. *Zvolte částku, kterou chcete vybrat.*
8. *Pokud chcete vybrat jinou částku, zadejte Vámi požadovanou částku.*

Společný projekt finančních asociací

9. *Zvolte, zda chcete vytisknout potvrzení o výběru hotovosti.*

10. *Vyndejte platební kartu.*

11. *Vezměte si z bankomatu peníze a potvrzení o výběru.*

12. *Uložte si peníze na bezpečné místo.*

Pozn. Jde o příklad, u některých bankomatů mohou jít např. body 7. až 9. v přehozeném pořadí.

Po dokončení úkolu č. 3 se učitel žáků zeptá, kdy vlastně mohou vybírat z bankomatu. Žáci by si měli uvědomit, že v zásadě bychom měli vybírat ve chvíli, kdy na účtu, ke kterému je platební karta vydaná, máme dostatek peněz pro výběr. Totéž platí i pro placení v obchodě. Taková karta se nazývá **debetní**.

Debetní karta: vydává se k běžnému účtu a při platbě se peníze z tohoto účtu odečtou. Umožňuje platit penězi, které máte uložené na vašem účtu v bance.

Zaplatit v obchodě ale mohu i tehdy, pokud nemám debetní kartu a na ní uložené peníze. Mohu mít totiž tzv. kreditní kartu. Ta ovšem představuje trochu jiný druh platebního prostředku a je třeba ji používat velice uvážlivě.

Kreditní karta: při platbě či výběru si berete od banky nebo jiného vydavatele karty (část karet je i nebankovních, např. od leasingových společností či splátkových prodejců) půjčku. Pokud půjčku splatíte do určitého data, může být i bezúročná, jinak se úročí.

S kreditní kartou lze tedy platit i tehdy, pokud nemám dost peněz. Tím, že s kartou platím nebo vybírám, si vlastně půjčuji a následně musím půjčku bance opět vrátit (případně i s úroky).

POKUD UČITELI ZBUDE ČAS, MŮŽE ŽÁKŮM POLOŽIT NÁSLEDUJÍCÍ DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY.

Doplňující otázky k platebním kartám a bankomatu:

PROČ SI MUSÍME PROHLÉDNOUT KLÁVESNICI?

Na klávesnici může být nějaký prášek nebo mastnota atd., což umožní podvodníkovi zjistit, kterých kláves jsme se dotýkali a tedy, jaký jsme zadali PIN.

PROČ SI MUSÍME PROHLÉDNOUT OTVOR, KAM SE KARTA VKLÁDÁ?

Na otvoru může být umístěno zařízení, které nám kartu zadrží/odcizí, nebo naskenuje (ofotí).

KOLIKRÁT MŮŽU ZADAT ŠPATNÝ PIN, ANIŽ BY SE MI KARTA ZABLOKOVALA?

Maximálně 2krát.

KAM SI MÁME ZAPSAT PIN NAŠÍ KARTY?

Pokud potřebuji mít poznamenaný, měl bych jej mít někde jinde, než mám kartu (ne v peněžence, diáři, ...).

MŮŽE MI AUTOMAT „SPOLKNOUT“ KARTU NEBO PENÍZE?

Kartu může spolknout, pokud špatně zadám PIN, je propadlá apod. Některé bankomaty vtáhnou peníze zpátky, pokud je neodeberu včas. Mnozí z nás jsou totiž roztržití a občas si vezmou kartu a odejdou, zatímco peníze nechají ležet v otvoru pro výběr.

KDE JSOU BANKOMATY NEJČASTĚJI UMÍSTĚNÝ?

Nejčastěji na pobočkách bank, v obchodních centrech, v Praze ve stanicích metra, na místech, kudy prochází hodně lidí (náměstí, hlavní ulice).

CO BYCHOM MĚLI UDĚLAT, POKUD NÁM KARTU NĚKDO UKRADNE NEBO JI ZTRATÍME?

Okamžitě zavolat do banky a kartu zablokovat! Banka nám poté vydá kartu novou. U některých bank je možné kartu znovu odblokovat, pokud jsme ji v mezidobí našli.

PLATEBNÍ KARTA

- Platební karty vznikly proto, aby u sebe lidé nemuseli nosit hotovost.
- První karty byly papírové a vydávaly je např. sítě čerpacích stanic. Člověk se prokázal kartou, podepsal účet a pak např. jednou za měsíc uhradil vše najednou. Univerzální karty umožnily takto platit u různých prodejců.
- U nás jsou nejvíce rozšířené tzv. debetní karty. Při nich se platba ihned strhává z klientova účtu.
- Na kartách jsou některé údaje natištěné – jméno držitele, datum vydání, datum platnosti, číslo karty – mohou být i jiné.
- Další údaje jsou buďto v magnetickém proužku, nebo v čipu. Čip je modernější, bezpečnější a hůře se kopíruje.
- Platba musí být autorizována podpisem, nebo PIN kódem. Ten se zadává i při výběrech z automatu. V USA v některých systémech autorizace neexistuje, karta se jen protáhne platebním terminálem.
- Podvodníci se snaží karty zneužívat, kradou je, kopírují apod. Přesto je placení kartami díky moderním technologiím vysoce bezpečné. Podvody dosahují zhruba jedno až dvě promile ze všech transakcí. Drtivá většina podvodů proběhne v USA, v Evropě jsou technologie modernější, platební systémy rovněž, lidé se chovají obezřetně. Bezpečnost hodně závisí na tom, jak se chová držitel karty. K základním pravidlům patří nikomu kartu nepůjčovat, stále vědět, kde je a nikomu nesdělovat PIN ani jej nemít napsaný u sebe.
- Kartou můžeme platit i přes internet. Při platbě po internetu se zadává zpravidla číslo karty, platnost a také kód, který je na druhé straně. To proto, aby si někdo nemohl cizí kartu jednoduše okopírovat z jedné strany a pak s ní platit po internetu.

**FINANČNÍ
VZDĚLÁVÁNÍ**

Společný projekt finančních asociací

